

נבואת יחזקאל בסביבתו הבלבית

טובה גנזל ganzelct@yahoo.com שיעור מספר 10

קהלת רבה פרשה יב, ח.

אמר רבי לוי כהדין ערביא דנכיס אימרא וחמי בכבדיה..

תשובות רש"י לשאלות ר' שמואל מאלצוירא על פירוש ירמיהו ויחזקאל

(מג, יא) וששאל: אם מכלמו וגו' ועשו אותם – כלום צוה לעשות בנין זה בימי יחזקאל? אמת, אם היתה תשובתם הוגנת, על מנת שלא לחטוא, היה בנין זה להם כשעלו מן הגולה, וגאולת עולם בזרוע, ולא על ידי רשות כורש, אלא שגרם החטא...

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א, הלכה ד

בנין שבנה שלמה כבר מפורש במלכים, וכן בנין העתיד להבנות אף על פי שהוא כתוב ביחזקאל אינו מפורש ומבואר ואנשי בית שני כשבנו בימי עזרא בנוהו כבנין שלמה ומעין דברים המפורשים ביחזקאל.

רד"ק יחזקאל פרק מ פסוק יג

...והאמת כי המדות האלה אשר בבנין זו אינם מבוררות אצלינו כי הם בבנין העתידה ומה שמפרש אדם בהם לפי סברא אין לסמוך עליהם ומה שנמצא מהם בקבלה במשנת מדות או בת"י נקבל והשאר יהיה מונח במקומו עד שיבא אליהו וכן אמרו רז"ל במקצת דברים מזו הנבואה פרשה זו עתיד אליהו לדרשה כלומר שאין אנו יודעים לדרשה..

אברבנאל יחזקאל מתוך ההקדמה עמ' תלג

..עוד תשוב תראה שנבא יחזקאל וייעד ייעודים אחרים שלא ראה ולא ייעד בהם שום אחד מהנביאים והם בנין המקדש והרחבתו וגודלו וחלקיו שעריו וחלוניו... ושאר הדברים שראה בבנין הבית העתיד וכן ראה התרחבות ירושלים בבנינו... ואין ספק שלא ניבא עליהם נביא אחר מכל הנביאים והם ייעודים גדולים עתידים להתקיים בהכרח כי לא נתקיימו עד עתה...

מלבי"ם יחזקאל מתוך ההקדמה

...והנה בניתי בשמים במחשבי, לך ה' בשמים אבי, בית זבול לך כאשר ראה הנביא, הנהו עומד ברעיוני בנוי מחדש, נצב לפני מתנשא בהדרת קדש, ככתוב בספר המחזה, אשר כתב נביאך החוזה, ואת תכניתו מדדתי, כאשר מפי חוזה למדתי, בפתיל פשתים וקנה המדה, והנה פתרת את החידה...

מלבי"ם יחזקאל פרק מ פסוק מה

הנה בסי' מ"ד באר שלעתיד לא יכשרו לעבודה רק הכהנים בני צדוק שלא תעו מעל ה', אבל יתר הכהנים שתעו בע"ז לא יהיו עובדים על המזבח רק יהיו שומרי משמרת הבית, ופה הראה ה' להנביא שכהנים אלה שיופסלו לעבודה ויהיו שומרי משמרת הבית, להם יהיה הלשכה אשר פניה דרך הדרום שהיא לשכת שרים, ומשמע שיהיו משוררים במקדש, וזה קשה מאד, דהא הכהנים מוזהרים שלא יעשו עבודת הלויים, ולדעת הראב"ד (סוף פ"ג מהל' כלי המקדש) הוא במיתה, ולדעת הרמב"ם שם עכ"פ הוה באזהרה? אמנם י"ל דזה רק בכהן המוכשר לעבודה אבל אחר שכהנים אלה ידחו מדין כהנים יהיה ענינם כלוים דהא עכ"פ הם מבני לוי. .... ולכן הכהנים שומרי משמרת הבית שיהיו פסולים לעבודה, ולא עמדו ג"כ על הדוכן עם הלויים

לשורר, יעמדו בלשכת שרים על הארץ סמוך אל הדוכן לשורר בפה או בכלי שיר, ופניהם לצד דרום שהוא ג"כ נגד המזבח, ומצד שבכ"ז היו כהנים, עמדה לשכה שלהם בעזרת כהנים, ועי' במ"ל פ"ו מה' ביאת המקדש ה"א וסוף פ"ט ואכמ"ל בזה:

מלבי"ם יחזקאל פרק מג פסוק ז

ויאמר אלי, את מקום כסאי. הנה יבואר (לקמן סי' מ"ח) כי ירושלים שלעתיד תהיה רחוקה מן המקדש מ"ה מיל, וסביבות המקדש יהיה אחוזת כהנים והלויים, אבל המלך והעם אשר בירושלים ישכנו בעיר שתבנה מ"ה מיל רחוק מן המקדש, באר לו הטעם לזה כי לעתיד ישתנה הדבר ממה שהיה במקדש הקודם, שבזמן הקודם היה עקר השכינה בשמים כמ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי... אבל לעתיד גם הכסא תהיה למטה במקדש, שישכון שם שכינת קבע והנהגת המערכה תחדל לגמרי... וז"ש את מקום כסאי ואת מקום כפות רגלי אשר אשכן שם בשכינת קבע, יהיה בתוך בני ישראל, שהכסא תהיה ג"כ למטה, וגם אמר שעקר השכינה לא תהיה במקדש רק בתוך ב"י שיתאספו שמה, ולכן זה יהיה לעולם כי הבית הג' לא יחרב עוד, ולכן אצטרך להרחיק את העיר מן המקדש, כי כפי גודל קדושתו וקביעת השכינה בו תצטרך הרחקה ביותר כדי שלא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי המה ומלכיהם, כמו שטמאו אותו עד הנה שהיו יושבים בעיר שהיתה קרובה אל המקדש ופגמו בקדושת המקדש,

מנחת חינוך מצוה רנד (תודתי למיכל טיקוצינסקי על שהסבה את תשומת ליבי למקור זה)

אבל תבנית מקדש הנה אז בשעה שנאמר המקרא לא היה אז בהמ"ק רק המשכן המבואר בתורה א"כ מצד הסברה היה אסור לעשות תבנית המשכן כיון שהיה משמש לפניו ית' ואח"כ כשנגנז המשכן בשעת בנין בית עולמים בודאי אסור לעשות כתבנית ב"ע וקודם לכן ידוע דבמשכן לא הי' אולם א"כ בודאי הי' שרי לבנות אכסדרה כמו שהי' רוצה כי לא הי' צורת אולם ידוע כלל עד שמואל ודוד שדרשו תבנית המקדש והכל מיד ה' עליהם השכיל והנה שלמה המלך עשה רומו של היכל שלשים אמות ואנשי בית שני עשו רומו ארבעים כמבואר בב"ב ד"ג וע' ר"מ בהב"ח א"כ חזינן דנשתנה צורתו מבית ראשון לבית שני וכן בית השלישי שיבנה ב"ב אינו ידוע צורתו כמבואר בר"מ דבוני בית שני בנו מעין דברים המפורשים ביחזקאל אבל הרבה דברים סתומים הם וכשיבא משיח והשי"ת יאיר עינינו אז נדרוש מתוך פסוקים תבנית המקדש..

רש"י הירש דברים פרק לב

(מו) שימו לבבכם וגו'. פירוש "שים לב לדבר": לכוון בהתמדה ובכובד ראש את כל הדעת הפנימית על מנת להשיג עניין. וכך אמרו בספרי: "מלמד שצריך אדם שיהיו עיניו ולבו ואזניו מכוונים לדברי תורה, וכן הוא אומר, בן אדם ראה בעיניך ובאזניך שמע ושים לבך לכל אשר אני מראה אותך וגו' ושמת לבך למבוא הבית בכל מוצאי המקדש (יחזקאל מד, ה); והרי דברים קל וחומר, ומה בית המקדש שנראה בעינים ונמדד ביד צריך אדם שיהיו עיניו ולבו ואזניו מכוונים, דברי תורה שהם כהררים התלויים בשערה על אחת כמה וכמה":